

АНТОЛОГІЯ ЛЬВІВСЬКОЇ АРХІТЕКТУРНОЇ ШКОЛИ

УДК 711

Г. П. Петришин

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра дизайну та основ архітектури

НАУКОВЕ ОБЛИЧЧЯ АРХІТЕКТУРНОЇ ШКОЛИ ЛЬВІВСЬКОЇ ПОЛІТЕХНІКИ У 1944–2010 роках

© Петришин Г.П., 2010

Висвітлено традицію присудження вчених ступенів у Львівській політехніці радянського (1939-1991 рр.) та українського (від 1991 р.) періодів. Підведено підсумки роботи спеціалізованої вченої ради К 35.052.11. протягом 1998–2010 рр.

Ключові слова: Львівська політехніка, спеціалізована вчена рада, теорія архітектури, реставрація та реконструкція архітектурних комплексів, архітектура будівель та споруд.

Tradition of awarding of graduate degrees is reflected in Lviv politekhnic of soviet (1939-1991) and Ukrainian (from 1991) periods. Summed up work of the specialized scientific advice К 35.052.11. during 1998-2010

Keywords: Lviv politekhnik, scientific advice, theory of architecture, restoration and reconstruction of architectural complexes, architecture of buildings and buildings, is specialized.

Вступ

Галичина входить до числа регіонів, які найбільшою мірою зазнали наслідків політичних пертурбацій, відповідно архітектурна школа за час свого існування протягом XVIII – XXI століть зазнавала якісних змін. Після Другої світової війни ряд чинників – перенесення кордонів, зміна влади, політичного устрою та системи навчання – призвели до повної кадрової заміни. Викладацько-професорський склад Львівської політехніки виїхав, як і депортоване польське населення Львова, та став основою створення нових польських політехнічних інститутів у Глівіцах, Вроцлаві та Гданьську на німецьких територіях, які знову увійшли до складу Польщі [14–16].

Постановка проблеми

Традиція, особливо у науковому розвитку, потребує сталих обставин. Післявоєнне відродження та становлення архітектурної школи у Львові стало можливим завдяки зусиллям двох генерацій науковців. Особливу вагу у цьому процесі має діяльність спеціалізованої вченої ради К 35. 052.11.

Аналіз останніх досліджень

Дослідженням традиції львівської архітектурної школи присвячені праці А.М.Рудницького, Б.С. Черкеса, Р.М. Липки, В.І. Проскуракова, Т.М. Клименюк, О. Пасічник [7] та інших, які присвячені видатним особистостям, аналізу творчого доробку та дидактичного процесу. Меншою мірою висвітлено науковий доробок вчених-архітекторів. Аналізу здобутків спеціалізованої вченої ради К 35.052.11. присвячено публікації А.М. Рудницького та Г.П. Петришин [8, 9, 12].

Мета статті

Мета статті – продемонструвати спади і злети формування наукового обличчя Львівської архітектурної школи на рівні здобуття наукового ступеня у післявоєнний період. На прикладі тематики захищених дисертацій виявити процес формування регіонального місто- та архітектурознавчого напрямку досліджень.

Виклад основного матеріалу

У Львові було відновлено архітектурну спеціальність на основі однієї кафедри архітектури при Інженерно-будівельному факультеті силами присланих радянських спеціалістів як канд. техн. наук О.Т. Бедило, канд. техн. наук Л.Б. Чернін та інших. Тонкою ланкою, яка якоюсь мірою намагалась утвердити континуїтет традиції на Інженерно-будівельному факультеті, були видатні особистості, професори, які залишились з передоєнного періоду – проф., д-р техн. наук Адам Курилло, під керівництвом якого у радянський час було захищено 13 дисертацій на здобуття наукового ступеня канд. техн. наук [16], та проф. Ян Багенський, який підтвердив звання професора у 1944 р. та довгий час очолював кафедру архітектури [1]. Протягом декількох років установлений здавна порядок оцінки наукової кваліфікації здобувачів зберігався без радикальних змін. На Інженерно-будівельному факультеті, куди входив напрям “Архітектура”, продовжувались захисти дисертаційних робіт з будівництва та архітектури, які відбувалися на вченій раді факультету. Роботи після захисту надсилались у Всесоюзну акредитаційну комісію СРСР для перевірки та остаточного затвердження. Рідкісні дипломи кандидата архітектури з перших років післявоєнного часу, присуджені у Львівському політехнічному інституті, були видані В.Г. Запольському (1954) [1] та А.М. Рудницькому (1955) [1]. Надалі захист дисертацій з архітектури у Львівській політехніці на тривалий час було припинено.

Імпульс активізації наукового процесу було закладено у 1971 р., коли було відновлено Архітектурний факультет Львівського політехнічного інституту, який налічував 4 кафедри. На час утворення архітектурного факультету набір студентів збільшився від 25 до 75 осіб. (1–3 групи архітекторів при Інженерно-будівельному факультеті), згодом – до 100 і 125, але стабілізувся на кількості 100 осіб аж до 1990-х років. Новостворений факультет налічував 33 викладачів, з них 7 осіб із науковим ступенем: 5 кандидатів архітектури – А.М. Рудницький (Львів, 1955¹), М.Б. Консулова (Київ, 1963), І.І. Середюк (Київ, 1964), О.К. Купар (Москва, 1968), В.Г. Запольський (Львів, 1954) та 2 кандидати технічних наук – О.Т. Бедило (Харків, 1941) та П.П. Крамарчук (Київ, 1971). У цей час на посадах доцентів перебували також викладачі, які мали значні творчі досягнення – Р.М. Липка, П.П. Марєв, В.І. Блюсюк, В.Л. Кравцов та М.І. Кузик [13].

Випускники відтвореного архітектурного факультету зіткнулись із проблемою, що функціонування аспірантури за спеціальностями “архітектура” у Львівському політехнічному інституті не було підкріплене спеціалізованою вченою радою, як вимагали того нові постанови ВАК СРСР, оскільки вчені ради факультеті, як правило, не мали кворуму науковців відповідних напрямків. Захистом дисертації могло завершитись лише навчання в аспірантурах центральних навчальних чи науково-дослідних закладів. Проте система здобуття наукових ступенів шляхом прикріплення до провідних інститутів архітектурного та містобудівного напрямів СРСР, де спеціалізовані вчені ради функціонували, дозволило ряду молодих працівників факультету підготувати та захистити дисертації. Ради було створено переважно при науково-дослідних інститутах, які мали свої наукові напрями у розв’язанні народно-господарських планів СРСР. Здобувачі могли брати участь в опрацюванні крупних державно-бюджетних тем. У таких умовах львівська регіональна архітектурна школа на рівні *дисертацій* формувалась як самостійне наукове явище з великими труднощами. Більша свобода у формулюванні тем та напрямках наукової діяльності спостерігалась у радах при вищих навчальних закладах, особливо за спеціальністю 18.00.01.

Отже, у період від кінця 1970-х (припинення практики захисту дисертацій на засіданнях вчених рад факультетів та інститутів, особливо у регіональних школах як периферійних та централізація наукової діяльності переважно у науково-дослідних інституціях) до початку 1990-х

¹ вказано місце та рік захисту.

років (створення мережі спеціалізованих вчених рад у незалежній Україні) у різних інституціях захистили дисертації¹:

- у Вільнюському інженерно-будівельному інституті, за спеціальністю 18.841 – районне планування та містобудування, Б.С. Посацький (1972);
- у Центральному науково-дослідному і проектному інституті типового і експериментального проектування житла (Москва):
 - за спеціальністю 18.00.03 – архітектура промислових будівель та споруд – О.К. Купар (1968), А.Ю. Ілгунас (1974),
 - за спеціальністю 18.00.02 – архітектура будівель та споруд – В.Ю. Дурманов (1979), Ю.Є. Джигіль (1985), І. П. Гнесь (1985), В.І. Проскураков (1986);
- у Московському архітектурному інституті:
 - за спеціальністю 18.00.01 – теорія і історія архітектури, реставрація пам'яток архітектури – Б.С. Черкес (1985), Ю.І. Криворучко (1988), М.М Габрель (1988), Г.П. Петришин (1990), Ю.А. Рочняк (1994);
 - за спеціальністю 18.00.02 – архітектура будівель та споруд – С.П. Мигаль (1978), Г.В. Казаков (1981), П.П. Мар'єв (1986);
 - за спеціальністю 18.00.04 – містобудування, районне планування, ландшафтна архітектура та планування сільськогосподарських населених місць – А.В. Манн (1978);
- у Всесоюзному науково-дослідному інституті теорії архітектури та містобудування (Москва), за спеціальністю 18.00.01 – теорія і історія архітектури, реставрація пам'яток архітектури – Т.М. Клименюк (1992);
- у Центральному науково-дослідному та проектному інституті містобудування (Москва) за спеціальністю 18.00.04 – містобудування, районне планування, ландшафтна архітектура та планування сільськогосподарських населених місць – Т.М. Мазур (1988), М.В. Бевз (1990);
- у Київському Інженерно-будівельному інституті:
 - за спеціальністю 18.00.02 – архітектура будівель та споруд – Н.А. Консулова (1990);
 - за спеціальністю 18.00.04 – містобудування, районне планування, ландшафтна архітектура та планування сільськогосподарських населених місць – А.З. Белінський (1979), І.В. Русанова (1985), Г.М. Шульга (1990), І.Я. Черняк (1990); Ю.Я. Сабан (1991);
 - за спеціальністю 05.13.12 – системи автоматизованого проектування і автоматизації технологічної підготовки виробництва (будівництво) – канд. техн. наук М.В. Демків (1981);
 - за спеціальністю 05.23.01 – будівельні конструкції – канд. техн. наук З.М. Рутковський (1990).
- у Львівському державному університеті ім. Івана Франка:
 - за спеціальністю 09.00.01 – діалектичний та історичний матеріалізм – канд. філософ. наук О.І. Ремешило-Рибчинська (1987);
 - за спеціальністю 07.00.01 – Історія України – канд. іст. наук М.Л. Долинська (1997).
- у Науково-дослідному інституті будівельної фізики (Москва) за спеціальністю 05.23.03 – Теплопостачання, вентиляція, кондиціонування, газопостачання, акустика та освітлювальна техніка (спеціалізація – будівельна світлотехніка) – канд. техн. наук Я.Д. Швець (1973);
- у Науково-дослідному проектно-конструкторському і технологічному інституті бетону і залізобетону Держбуду СРСР (Москва) за спеціальністю 05.23.01 – будівельні конструкції, будівлі та споруди – канд. техн. наук Ю.В. Петренко (1991);
- у Полтавському інженерно-будівельного інституті за спеціальністю 05.23.01 – будівельні конструкції, будівлі та споруди – канд. техн. наук. Р.І. Кінаш (1992).

¹ тут наведено більшість даних (рік захисту та інституція) працівників Інституту архітектури.

Підготовка та захисти дисертацій на здобуття наукового ступення доктора архітектури були скомплікованими та рідкісними. У період від 1944 р. (відновлення Львівської політехніки) до поч. 1990-х рр. за архітектурною спеціальністю було захищено лише одну дисертацію д-ра арх. А.М. Рудницьким “Архітектурно-містобудівні аспекти проблеми управління міським середовищем” за спеціальністю 18.00.04 – Містобудування, районне планування, ландшафтна архітектура та планування сільськогосподарських населених місць у Ленінградському інженерно-будівельному інституті (1989). До цього ж періоду радянської інерції можна віднести захист дисертації д-ра арх. В.Ю. Дурманова за спеціальністю 18.00.02 – архітектура будівель та споруд, у Центральному науково-дослідному і проектному інституті типового та експериментального проектування житла (Москва, 1993).

Після проголошення Україною незалежності система атестації наукових кадрів поступово перебудовувалась. Від 1991 р. в Україні поступово збільшується перелік спеціальностей, за якими можна було захищати дисертації, зменшуючи тим самим перелік спеціальностей, за якими можна було захищати роботи за кордоном, наступно нострифікуючи їх в Україні. У галузі архітектури інерція захистів у колишніх загальносоюзних інститутах триває до кінця 1993 р., загальносоюзні установи стають всеросійськими, тому після цього – з обов’язковою переатестацією через ВАК України. Так, у Всеросійському науково-дослідному інституті технічної естетики (Москва) захистив дисертацію за спеціальністю 17.00.06 – Технічна естетика, канд. мист. А.П. Павлів (1994), переатестований ВАК України як канд. техн. наук.

Базовою інституцією підготовки наукових кадрів у 1990-х рр. стає Київський технічний університет будівництва та архітектури, де діє єдина спеціалізована вчена рада із захисту дисертацій на ступінь доктора та кандидата архітектури. Тут відбуваються захисти:

- канд. арх. І.А. Дида за спеціальністю 18.00.01 – теорія і історія архітектури, реставрація пам’яток архітектури (1995);
- канд. техн. наук. А.В. Гоблик “Оптимізація просторової організації територій в зоні підвищених ризиків” (спеціальність 05.23.20 – Містобудування та територіальне планування, у Спеціалізованій вченій раді Д 26.056.09 при Київському національному університеті будівництва та архітектури), 2006.

Протягом останнього десятиліття встановився рейтинг архітектурних шкіл України. Їхня наукова зрілість визначається існуванням спеціалізованих вчених рад з правом присвоєння наукового ступеня доктора та кандидата наук у галузі архітектури. Науковими школами із завершеним циклом отримання наукового ступеня в Україні є Київський національний університет будівництва та архітектури та Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури. Розвиваються до цього рівня школи, де засновано спеціалізовані вчені ради з правом присвоєння наукового ступеня кандидата наук – це, окрім вищезгаданих, Національна Академія мистецтва та архітектури (м. Київ), Національний університет “Львівська політехніка”, Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка та– Одеська державна академія будівництва та архітектури.

За чверть століття наукове середовище Архітектурного факультету дозріло до нового якісного стрибка. У період від сер. 1990-х готуються та захищаються дисертації на здобуття наукового ступеня доктора архітектури:

- д-р техн. наук Р.І. Кінаш “Методи нормування тимчасових навантажень та оцінювання надійності будівельних конструкцій за умов неповної інформації” за спеціальністю 05.23.01 “Будівельні конструкції, будівлі та споруди”, у Київському національному університеті будівництва та архітектури (2001);
- д-р арх. В.І. Проскураков “Принципи розвитку архітектурної типології українського театру” за спеціальністю 18.00.02 – Архітектура будівель та споруд, у Київському національному університеті будівництва та архітектури (2002);
- д-р техн. наук М.М. Габрель “Методологічні основи просторової організації містобудівних систем (на прикладі Карпатського регіону України)”, за спеціальністю 05.23.20 – Містобудування та територіальне планування, у Київському національному університеті будівництва та архітектури (2002);

- д-р арх. М.В. Бевз “Методологічні основи збереження та регенерації заповідних архітектурних комплексів історичних міст (на прикладі Західної України)” за спеціальністю 18.00.01 “Теорія архітектури, реставрація пам’яток архітектури” у Харківському державному технічному університеті будівництва та архітектури (2004);
- д-р арх. Б.С. Черкес “Національна ідентичність в архітектурі громадських центрів столичних міст в умовах ідеологічної детермінації” за спеціальністю 18.00.01 – Теорія архітектури, реставрація пам’яток архітектури, у Київському національному університеті будівництва та архітектури (2006).
- д-р іст. наук М.Л. Долинська “Історична топографія Львова XIV–XIX ст.” за спеціальністю 07.00.01 – Історія України, в Інституті українознавства імені Івана Крип’якевича НАН України та Інституті народознавства НАН України (2007)

Водночас збільшується набір в аспірантуру Державного університету “Львівська політехніка”. Завдяки зусиллям керівництва Архітектурного та Інженерно-будівельного факультетів у “Львівській політехніці” у 1998 р. урешті було створено спеціалізовану вчену раду К 35.052.11 із захисту дисертацій на здобуття ступеня кандидата наук за спеціальностями: 18.00.01 – Теорія архітектури, реставрація пам’яток архітектури (архітектура) та 05.23.01 “Будівельні конструкції, будівлі та споруди” (технічні науки). Від 2002 р. додалась спеціальність 18.00.02 “Архітектура будівель та споруд” (архітектура). У 2005 р. відбувся поділ ради на дві нові: створено спеціалізовану вчену раду Д 35.052.17 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук за спеціальностями: 05.23.01. “Будівельні конструкції, будівлі та споруди” та 05.23.05. “Будівельні матеріали та вироби” та продовжено повноваження спеціалізованої вченої ради К 35.052.11 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальностями: 18.00.01. “Теорія архітектури, реставрація пам’яток архітектури” та 18.00.02 “Архітектура будівель та споруд” [таблиця, рис. 1].

**Склад спеціалізованої вченої ради К 35.052.11
у Національному університеті “Львівська політехніка” (від 1998 р.)**

№	Член ради	I Скликання 19.02.1998 – 19.02. 2000	II скликання 27.06..2000 – 27.06.2002	III Скликання 13.11. 2002 – 13.11. 2005	IV Скликання 15.12. 2005 – 15.12.2008-1.07.2009	V Скликання 1.07.2009- 1.07.2012
1	2	3	4	5	6	7
18.00.01 “Теорія архітектури, реставрація пам’яток архітектури” (від 1998); 18.00.02 “Архітектура будівель та споруд”(від 2002)						
1.	Прізвище, посада члена ради (актуальний стан)	Спеціальність у раді				
	А.М. Рудницький – † 2009 професор кафедри містобудування ІАрх НУЛП	д-р арх., 18.00.04 (у раді – 18.00.01); голова ради	д-р арх., 18.00.04 (у раді – 18.00.01); голова ради	д-р арх., 18.00.01 (у раді – 18.00.01); голова ради	д-р арх., 18.00.01 (у раді – 18.00.01)	д-р арх., 18.00.01 (у раді – 18.00.01) (посмертно)

1	2	3	4	5	6	7
2.	Б.С. Черкес – професор, завідувач кафедри дизайну та основ архітектури, директор ІАрх	канд. арх., 18.00.01; заступник голови ради	канд. арх., 18.00.01; заступни к голови ради	канд. арх., 18.00.01; заступник голови ради	д-р арх., 18.00.01; заступни к голови ради	д-р арх., 18.00.01; заступ- ник голови ради
3.	М.В. Бевз , професор, завідувач кафедри реконструкції та реставрації архітектурних комплексів ІАрх НУЛП	канд. арх., 18.00.01; вчений секретар	канд. арх., 18.00.01; вчений секретар	д-р арх., 18.00.01	д-р арх., 18.00.01, голова ради	д-р арх., 18.00.01, голова ради
4.	Г.П. Петришин , доцент, професор кафедри дизайну та основ архітектури ІАх НУЛП	-	-	канд. арх., 18.00.01; вчений секретар	канд. арх., 18.00.01; вчений секретар	канд. арх., 18.00.01; вчений секретар
5.	В.А. Абизов , пров. наук. співр., професор кафедри дизайну архітектурного середовища КНУБА, м. Київ	-	д-р арх., 18.00.01	д-р арх., 18.00.01	д-р арх., 18.00.01	-
6.	О.Я. Боднар , професор, професор кафедри художнього менеджменту Львівської академії мистецтв	д-р мист., 18.00.01	д-р мист., 18.00.01	д-р мист., 18.00.01	-	-
7.	М.М. Габрель , професор, професор кафедри містобудування ІАрх НУЛП				д-р техн. наук 05.23.20 (у раді – 18.00.01)	д-р техн. наук. 05.23.20 (у раді – 18.00.01)
8.	І.П. Гнесь , доцент, завідувач кафедри архітектурного проектування ІАрх НУЛП				канд. арх., 18.00.02	канд. арх., 18.00.02
9.	В.Ю. Дурманов , професор, професор кафедри архітектурного проектування ІАрх НУЛП	д-р арх., 18.00.02 (у раді – 18.00.01)	д-р арх., 18.00.02 (у раді – 18.00.01)	д-р арх., 18.00.02	д-р арх., 18.00.02	-
10.	Р.І. Кінаш , професор, завідувач кафедри архітектурних конструкцій ІАрх НУЛП				д-р техн. н. 05.23.01 (у раді – 18.00.02)	д-р техн. наук 05.23.01 (у раді – 18.00.02)
11.	Ю.І. Криворучко , доцент, завідувач кафедри містобудування ІАрх НУЛП	канд. арх., 18.00.01	канд. арх., 18.00.01	канд. арх., 18.00.01 (у раді – 18.00.02)	канд. арх., 18.00.01 (у раді – 18.00.02)	канд. арх., 18.00.01 (у раді – 18.00.02)
12.	М. Кубелік , професор, директор Інституту будівельного мистецтва та архітектурних обмірів ТУ Відня (Австрія)	д-р арх., (у раді – 18.00.01)	д-р арх., (у раді – 18.00.01)	-	-	-
13.	О.І. Кузьмич – † 2001 – професор, завідувач кафедри міського будівництва і господарства НУ водного господарства та природокористування, м. Рівне	д-р арх., 18.00.01	д-р арх., 18.00.01	-	-	-
14.	О.В. Лесик , професор, директор Інституту мистецтв, завідувач кафедри образотворчого мистецтва Волинського ДУ ім. Лесі Українки (Луцьк)	д-р арх., 18.00.02 (у раді – 18.00.01)	д-р арх., 18.00.02 (у раді – 18.00.01)	д-р арх., 18.00.02	д-р арх., 18.00.02	д-р арх., 18.00.02

1	2	3	4	5	6	7
15.	П. Паточка , проф. д-р арх. Інституту Архітектури Краківської Політехніки (Краків, Польща)					д-р арх., 18.00.01
16.	В.І. Проскураков – професор, завідувач кафедри дизайну архітектурного середовища ІАрх НУЛП	-	канд. арх., 18.00.02 (у раді – 18.00.01)	д-р арх., 18.00.02	д-р арх., 18.00.02	д-р арх., 18.00.02
17.	О.Б. Ралієв – †2005 – професор, завідувач кафедри основ архітектури ОДАБА (Одеса)	-	д-р арх., 18.00.01	д-р арх., 18.00.01	-	-
18.	П.А. Ричков , професор, завідувач кафедри архітектури НУ водного господарства та природокористування, м. Рівне	д-р арх., 18.00.01	-	-	д-р арх., 18.00.01	д-р арх., 18.00.01
19.	В.Г. Штолько , д-р арх, Президент Української академії архітектури					д-р арх., 18.00.02

*Рис. 1. Члени спеціалізованої вченої ради К 35. 052.11 на засіданні, грудень 2008 р.
Зліва направо сидять: проф. Прибєга Л.В. (КНАМА, опонент), проф. Ричков П.А., проф. Рудницький А.М., проф.каф. Петришин Г.П., проф. Бєвз М.В., проф.Черкєс Б.С., проф. Проскураков В.І.; стоять: доц. Криворучко Ю.І., проф.Дурманов В.Ю., проф. Абизов В.А., доц. Гнесь І.П., проф. Кінаш Р.І., доц. Єскарєва Н.М. (ОДАБА, опонент), проф. Габрель М.М.*

“Якщо у визначення зрілості “архітектурної школи” ми вкладаємо наявність спеціалізованої наукової ради, то разом з тим можемо стверджувати, що розповсюдження дисертацій за спеціальністю 18.00.01 свідчить про збагачення наших регіональних шкіл на Україні та збільшення інтересу до нашої історії, нашого становлення, до нашої історичної самосвідомості” [2].

У 1998 р. на Архітектурному факультеті відкрито підготовку спеціалістів у галузі «Мистецтво» за напрямом “Дизайн”, що зумовило приплив реномованих спеціалістів та когорти молодих викладачів і відповідне посилення наукової бази. Були запрошені провідні вчені Львова – д-р мист., проф. О. Я. Боднар та д-р мист. М.Є. Станкевич. Перші дисертації молоді спеціалісти за новим напрямом захистили у Львівській академії мистецтв за спеціальністю 17.00.06 – Декоративне і прикладне мистецтво – канд.мист. Р.Я. Мотиль (2000) та канд.мист. Р.Я. Галишич (2002).

У 2007 р. відкрито напрям «Реставрація творів мистецтва». До сьогодні кафедра випустила від 2003 р. 68 магістрів та 97 спеціалістів різних форм навчання. Назріло відкриття аспірантури, а наступно й спеціалізованої ради із захисту дисертацій на здобуття відповідних вчених ступенів.

Наразі молоді викладачі, у т. ч. й наші випускники, закінчують аспірантуру та захищають дисертації в інших інституціях:

у Спеціалізованій вченій раді Д 35.103.01 у Львівській академії мистецтв:

– канд. мист. І.А. Юрченко “Візуальні й морфологічні закономірності орнаменту гуцульської різьби та їх використання у сучасній мистецько-освітній практиці” (спеціальність 17.00.06 – декоративне і прикладне мистецтво), 2007.

– канд. мист. О.Я. Мельник “Книжкова графіка Роберта Лісовського в контексті розвитку українського образотворчого мистецтва ХХ століття” (спеціальність 17.00.05 – образотворче мистецтво), 2009;

– канд. мист. С.І. Мільчевич “Промисловий дизайн Закарпаття 40-х років ХІХ – 30-х років ХХ століття: культурологічний аспект” (спеціальність 26.00.01 – теорія та історія культури, у Спеціалізованій вченій раді К 20.051.08 у Прикарпатському Національному університеті імені Василя Стефаника), 2010

У Національному університеті “Львівська політехніка” відбулася структурна реорганізація навчальних підрозділів – у 2003 р. традиційні навчальні факультети змінились укрупненими навчально-науковими інститутами. Переваги такої системи полягають утім і в концентрації науково-педагогічних та наукових кадрів із близькими професійними інтересами в окремих інститутах, тісніший зв’язок освітніх і наукових напрямів, спільність наукових інтересів сприяють підвищенню якості підготовки фахівців, ширшому залученню коштів грантів, у т.ч. міжнародних;

Таким чином реалізувалась певна гнучка модель у системі підготовки фахівців з метою їх адаптації до швидкозмінних вимог національного та світового ринків праці, і вони тісно корелюють з принципами, закладеними у Болонській декларації 1999 р. [3, 4].

Сьогодні юридичні та інформаційні фактори, які лімітують діяльність українських університетів, є фактично такими ж, як і університетів Європи закордонної. Звідси випливає, що тепер уже немає об’єктивних обмежень для того, щоби, наприклад, архітектурний вищий навчальний заклад був одночасно осередком:

- підготовки архітектурних кадрів;
- фундаментальних та прикладних наукових досліджень з архітектури;
- підготовки кадрів найвищої кваліфікації (аспірантура та докторантура, захисти дисертацій);
- видання наукової, навчальної та науково-популярної літератури;
- виконання архітектурних проектів та їх практичної реалізації [11].

Для того, щоби добре готувати молоді кадри, архітектурна школа обов’язково мала би мати і багатолітній досвід, і традиції, і те, що називають “історично-сформованою творчою атмосферою”. Тому сьогодні недоцільно було б збільшувати кількість архітектурних шкіл порівняно з тією, яка є в

Україні тепер. Спочатку треба вдосконалювати існуючі школи так, щоби усі вони в кожному напрямі працювали бездоганно [11].

Присудження наукового ступеня у країнах Заходу – це виключно справа університетської автономії, що склалася в цих країнах історично. Тому й не випадково одним із пріоритетів розвитку європейської системи знань у дусі Болонського процесу є зміцнення авторитету університетів [4].

Висновок. Аналіз роботи спеціалізованої вченої ради К 35.052.11 Національного університету “Львівська політехніка” за спеціальністю 18.00.01 – “Теорія архітектури, реставрація пам’яток архітектури” від 1998 року показав, що її діяльність лежить у руслі декларацій України про входження до європейського освітнього простору:

- за галузевою приналежністю здобувачі переважно належать до системи вищої освіти (86%) або є працівниками наукових установ (14 %);

- за кількістю захищених здобувачів кількість випускників аспірантури є значною і перевищила 80%;

- якщо у перші роки дії ради була помітна тенденція заповнення наукової недостатності у стінах “alma mater”, то в останні роки навпаки, більшість здобувачів була із інших установ та інших міст. Отже, за період від 1998 р. 33 особи із 55 захищених є працівниками Львівської політехніки;

- контингент сьгоднішніх аспірантів та розвинуті упродовж діяльності наукові контакти дають підстави припускати, що у майбутньому простежуватиметься тенденція до географічного розширення кола дії ради;

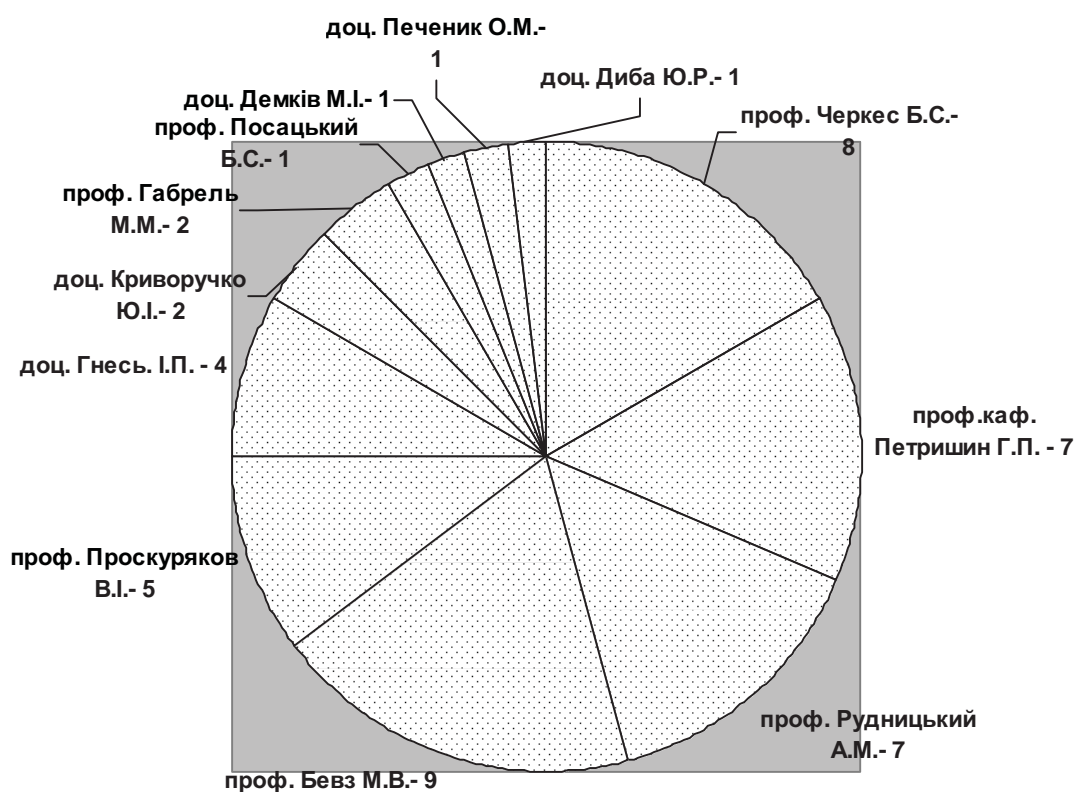

Рис. 2. Внесок викладачів-вчених Інституту архітектури у розвиток наукових кадрів у спеціалізованій вченій раді К 35.052.11 у 1998–2010 роках (цифрами позначено кількість захищених здобувачів)

- діяльність ради сприяла також науковому зросту її членів [рис. 2], які створили свої наукові школи: серед членів ради – працівників Національного університету “Львівська політехніка” – 3 кандидатів наук стали докторами наук (д-р арх. В. І. Проскуряков, д-р арх. М.В. Бевз, д-р арх. Б.С. Черкес);

- діяльність ради сприяє загальноукраїнському інтеграційному процесу, оскільки до опонування залучені фахівці провідних наукових установ України;

- завдяки роботі Ради помітно покращився якісний склад науково-педагогічного штату Національного університету “Львівська політехніка”. Якщо в Інституті архітектури у 1998 р. налічувалось 35 працівників з науковим ступенем, то у 2007 р. – 59, а у 2010 – 68 (приріст на 96 %) [рис. 3].

Врешті у післявоєнний період сформувалось наукове обличчя Львівської архітектурної школи на рівні здобуття наукового ступеня, визначився регіональний місто- та архітектурознавчий напрямок досліджень:

- уточнено та розвинуто понятійний і термінологічний апарат архітектури й містобудування;
- досліджено зовнішні та внутрішні чинники розвитку містобудування, архітектури та архітектурних форм,
- виявлено закономірності формоутворення (на прикладі дослідження різних об'єктів),
- обґрунтовано національну політику дослідження, охорони, реставрації, збереження та використання архітектурної спадщини.

Наслідком досліджень стало уточнення та збагачення знань з архітектури й містобудування регіону, що забезпечують проектування, будівництво та реконструкцію штучного середовища відповідно до сучасних матеріальних і духовних потреб суспільства з урахуванням національної самобутності, історичної спадкоємності.

1. *Архів НУЛП. Особові справи. 2. Доповідь проф. М.М. Кушніренко, Київський національний університет будівництва й архітектури (із протоколу-стенограми № 36 засідання спеціалізованої вченої ради К 35.052.11 у Національному університеті “Львівська політехніка” від 26 листопада 2004 по захисту дисертаційної роботи Пасічник О.С. на тему “Генеза архітектурної школи Львівської політехніки та внесок її випускників у розвиток архітектури”, представлена на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.01 – теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури).* 3. *Мачулін В.Ф., Бойко Р.В., Шкляр Л.Є. ВАК у контексті Болонського процесу / Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2005. – № 3. – С. 2–6.* 4. *Методичні рекомендації щодо формування освітньо-професійної програми підготовки фахівців у кредитно-модульній системі організації навчального процесу (КМСОНП) / За ред. Ю. Рудавського. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту “Львівська політехніка”, 2004. – 86 с.* 5. *Петришин Г.П. Нові сторінки історії архітектурно-будівельної школи “Львівської політехніки”: Спеціалізована вчена рада К 35.052.11. Національного університету “Львівська політехніка” за спеціальностями: 18.00.01 “Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури” та 05.23.01. – “Будівельні конструкції, будівлі та споруди” (звіт за 1998-2005 роки). – Львів: Вид-во НУЛП, 2005. – 92 с.* 6. *Основні засади розвитку вищої освіти України у контексті Болонського процесу. / Укл.: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубіянюк, І.І. Бабин. – Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003. – С. 62.* 7. *Пасічник О. Х. Генеза архітектурної школи Львівської політехніки та внесок її випускників у розвиток архітектури: Автореф. дис. ...канд. арх. – Львів, 2004.* 8. *Петришин Г. “Leopolitana” у традиції здобуття наукового ступеня в архітектурній школі Львівської політехніки // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. Том ССLV. Праці Комісії архітектури та містобудування. – Львів, 2008. – С. 481–514.* 9. *Петришин Г.П. Здобуття наукових ступенів в інституті архітектури Національного університету “Львівська політехніка” у 2006–2008 рр. // Вісн. Нац. ун-ту “Львівська політехніка”. – 2008. – № 632: Архітектура. – С. 228–241.* 10. *Руд-*

ницький А.М. Історія і традиції Львівської архітектурної школи // Вісн. Нац. ун-ту “Львівська політехніка”. – 2001. – № 429 Архітектура. – С. 4–13; 11. Рудницький А.М. Місце регіональних архітектурних вищих шкіл у розбудові архітектурної справи в Україні // Вісн. Нац. ун-ту “Львівська політехніка”. – 1999. – № 375: Архітектура. – С. 8–12. 12. Рудницький А.М., Петришин Г.П. Традиція здобуття наукового ступеня в архітектурній школі Львівської політехніки // Вісн. Нац. ун-ту “Львівська політехніка”. – 2006. – № 568: Архітектура. – С. 333–344. 13. Штатний формуляр професорсько-викладацького складу на 1971–1972 та 1972–1973 рр. – Архів НУЛП, фонд Р-120, оп. 31-Л, од. зб. 344, 351. 14. Album inżynierów i techników w Polsce. T. 1. Część 1. Politechnika Lwowska. Rys historyczny, informacje – Lwów, 1932. – С. 5. 15. Politechnika Lwowska 1844-1945 /Red. przew. Robert Szewalski. – Wrocław: w-wo politechniki Wrocławskiej, 1993. 16. Popławski Z. Dzieje Politechniki Lwowskiej 1844–1945. – Wrocław--Warszawa–Kraków: Ossolineum, 1992. – S. 224–5.